

Posudek diplomové práce

Název práce: Potřeby, postoje a zájmy seniorů ve vztahu k ICT.

Autor práce: Ivana Svojtková.

Jak výše uvedený název napovídá, zaměřila se autorka, studentka 5. ročníku studijního oboru Pedagog volného času Ivana Svojtková ve své diplomové práci na oblast, která se v posledních letech dostává do centra pozornosti odborné i laické veřejnosti. Úzce totiž souvisí se současným fenoménem stárnutí obyvatelstva v rámci celé tzv. západní civilizace. S tímto fenoménem, ale i s dalšími změnami ovlivňujícími klima ve společnosti je pak spojena celá řada negativních jevů, z nichž některé pociťujeme již dnes, ale na většinu z nich máme možnost se připravit. Z tohoto hlediska je třeba velmi pozitivně hodnotit výběr tématu předložené práce. Autorka se v ní pokouší nalézt zejména odpověď na otázku, jakým způsobem může informační a komunikační technologie napomoci při naplnění zájmů a potřeb seniorů.

Při hodnocení diplomové práce se nejprve zaměříme na formální stránku. V tomto směru lze konstatovat, že se autorka úspěšně vyrovnala s požadavky vymezenými pro tento druh textu. Celkový rozsah vlastního textu činí 85 stran, takže i při poněkud sporném zařazení převzatých tabulek a grafů bez obtíží vyhovuje kritériím. Za text je včleněno pět příloh, které jsou ve své většině vhodným doplněním. Vyzdvihnout je však třeba zejména seznam použitých informačních zdrojů, respektive jejich množství. Autorka se opírá o celkem 89 dokumentů (včetně několika cizojazyčných), z nichž většinu v souladu s tématem práce i s ohledem na současný vývoj v publikování zaměřeném na aktuální otázky tvoří elektronické zdroje, konkrétně se jedná o 52 položek. Na druhou stranu je však třeba uvést, že zdaleka ne ve všech případech se studentce podařilo bibliografické údaje zaznamenat správně. Můžeme si tak všimnout řady odchylek v zápisech, překlepů, nesprávných údajů a řady dalších chyb. Analogicky to samé pak platí i pro odkazy pod čarou v textu. Na tomto místě je pak nutné se zastavit také u otázky citační etiky v širším kontextu. Například na stranách 13-14 autorka odkazuje na internetové publikace, které podle údajů uvedených pod čarou nelze dohledat.

Celkově práce není zatížena přílišným množstvím překlepů či typografických prohřešků. Výjimkou je problematické využívání zkratk (často ještě předtím, než jsou objasněny), nejednotnost v psaní číslovek, chybné užití mezer mezi znaky apod. Grafické strukturování práce se jeví jako přiměřené a vyznačuje se přehledností.

Další oblastí, které budeme věnovat pozornost, je jazyková stránka textu. Z hlediska gramatického je práce na dobré úrovni, nevelké množství chyb adekvátní

k rozsahu práce nalezneme pouze v interpunkci. Je proto třeba vyzdvihnout fakt, že autorka v protikladu k současnému trendu nepodcenila význam gramatické stránky diplomové práce.

Stylistika naproti tomu není nejsilnější stránkou předložené práce, a to ať již se jedná o problémy s větnými vazbami, tak o jazyk, kterým je text psán. Zejména v pasážích, kde ztrácí přímou oporu v podobě použitých informačních zdrojů, se text stává nepřesným a nemá daleko k transkripci běžného hovorového projevu.

Po obsahové stránce působí text značně nevyváženě. V úvodu studentka jasně a srozumitelně definuje cíle a představuje strukturu své práce. V tomto směru nelze mít výhrad. Potíže však nastávají při vlastní realizaci. V první kapitole jsou vymezeny základní pojmy a poté je zde obsažen obecný nástin problematiky stárnutí. Při vymezení pojmů se autorka pokouší přinést více pohledů, nicméně v konečném důsledku tato snaha vyznívá mechanicky, jednotlivé definice jsou položeny vedle sebe a jakákoli analýza chybí. Svůj přístup trefně charakterizuje sama autorka: „*Druhá definice je více obsáhlá a zdá se mi i výstižnější*“ (s. 35). Nepříliš dobře vyznívá také práce se statistickými údaji, kde se kromě chybných odkazů na zdroje dat (viz výše) setkáváme se zkreslenými údaji. Kladem první kapitoly je naopak snaha o celistvý pohled na člověka a na stárnutí jako na fenomén prolínající se všemi složkami osobnosti člověka a všemi oblastmi života.

Následující pasáž je věnována problematice informačních a komunikačních technologií. Její zařazení je pro práci významné, otázkou však je, zda je na tomto místě nezbytné věnovat prostor popisu současných komerčních nabídek některých poskytovatelů připojení k Internetu nebo půlstránkové citaci popisující úskalí levných počítačových sestav pro seniory v USA.

Třetí kapitola je zásadní v tom smyslu, že se zde autorka vymezuje potřeby, postoje a zájmy seniorů obecně a následně se pokouší vyvodit, v kterých z těchto oblastí lze s úspěchem využít informační a komunikační technologie. Bohužel právě zde se projevuje v největší míře již dříve zmíněný problém s využitím jazyka. V druhé části kapitoly je nevelké množství odkazů na literaturu, o to více se autorka snaží opřít o vlastní zkušenosti (ne vždy ku prospěchu věci) a sklouzává k hovorovému jazyku s termíny „starý člověk“ a „staří lidé“ (o nichž sama tvrdí, že zkreslují vnímání seniorů), pokouší se najít prostor pro využití technologií až příliš křečovitě (viz nespavost a chatování, s. 62) a hledá argumenty nestandardní cestou (viz citace tří vyjádření seniorů v závěru kapitoly). Příčinu těchto nedostatků lze hledat patrně v náročnosti tématu, které není dosud adekvátně odborně zpracováno.

Závěrečná kapitola obsahuje pouze prezentaci některých realizovaných statistických šetření se snahou o jejich určitou analýzu a dále pak přehled aktivit seniorů

a pro seniory v dané oblasti. Přes svůj slibný název (Srovnání dostupnosti ICT seniorům v ČR a v zahraničí) již není tato pasáž při zpracování tématu práce přínosná. V souhrnu lze tak tuto kapitolu hodnotit jako nadbytečnou a údaje, které zde jsou prezentovány, by našly lepší uplatnění v příloze diplomové práce.

Podíváme-li se nyní na diplomovou práci jako celek, je třeba konstatovat, že autorka splnila požadavky kladené na diplomovou práci. Jako nadstandardní se pak jeví zejména výběr tématu, čistota zpracování, původnost koncepce, množství a kvalita použitých informačních zdrojů a zejména evidentní zaujetí tématem a snaha o nalezení odpovědí na položené otázky. Naopak za problematickou je třeba označit zejména způsob práce s informačními zdroji. Úroveň práce pak dále snižuje nedodržení konceptu, začlenění některých nadbytečných pasáží a stylistika. Po zvážení těchto okolností **doporučuji předloženou diplomovou práci k obhajobě.**

V Českých Budějovicích dne 24. srpna 2007

Mgr. Zdeněk Toušek